



ІНФОРМАЦІЙНИЙ ВІСНИК БЕРЕЗЕНЬ 2012 РІК

Центр підтримки літніх людей у Сокалі продовжує свою роботу

У березні 2012 року Центр підтримки літніх людей в м. Сокаль продовжує свою роботу, хоча проект у рамках програми «Місце зустрічі – діалог» вже підходить

завершення. Та це тільки початок. За результати анкетного опитування людей похилого віку було виявлено, що діяльність данного центру у Сокалі є дуже важливим та потрібним.

11 березня відбувся черговий концерт «Літні і юні таланти», де були представлені музичні і вокальні номери ансамблю з числа людей похилого віку і молоді.

22 березня був проведений завершальний круглий стіл для підбиття підсумків та інформування громади про результати проекту. Були запрошені представники влади, держструктур, ЗМІ та літні люди, які поділилися враженнями під проекту. Завдяки виконанню проекту та отриманих хороших результатів, влада району стала більш уважніше ставитися до діяльності організації, повіривши в наші сили та спроможність працювати допомагаючи літнім людям.

В березні проводилися вже традиційні гуртки рукоділля, а також зустрічі літніх та молоді, без яких вже й годі уявити собі роботу центру підтримки. Таке спілкування дуже корисне для молодого покоління, адже тут вони багато дізнаються та мають можливість порівняти сучасне життя та життя під час війни та страшних для мирних громадян нападів німецьких військ. Ми спільно з істориками та молодими волонтерами записуємо усі розповіді очевидців війни, що майбутнє покоління мало уяву про пережиті їхніми предками часи.

Ще одна сторінка трагедії українського народу, що її принесла на Україну Друга світова війна і німецька окупація, - це примусове вивезення українців на роботи до Німеччини. З часів татарсько-турецьких набігів, коли татари забирали ясир, не бачено в Україні, щоб новітні людолови влаштували полювання на людей. Німецькі військові відродили на окупованій території систему рабсько-кріпосницької праці. Вже у 1941 році рейхміністр окупованих західних областей видав наказ про запровадження обов'язкової трудової повинності місцевого населення. Ухилення від неї каралося тюрмою або каторжними роботами.

Німецька економіка потребувала обов'язкової робочої сили, оскільки німецькі робітники були мобілізовані на фронт. Тому у 1941 році. Була видана вказівка про масове використання іноземних робітників, які мають виконувати найважчу некваліфіковану роботу. Спочатку німецькі агітатори намагалися спокусити людей різними благами, які їх очікують у Німеччині. Але лише незначна частина сокальчан виїхала до Німеччині на роботу. Тяжка підневільна праця, погане харчування, недостатнє медичне обслуговування, відрив від батьківщини стримали виїзд наших земляків до Німеччини.

Вже на початку 1942 року німці оголосили примусовий набір «східних робітників» до Німеччини. передбачалася мобілізація людей обох статей віком від 16 до 60 років. Було створено «імперське бюро з використання робочої сили» на чолі із Ф.Заукелем у Німеччині і 110 «бюро праць» в Україні. Кожній гміні чи міському магістрату було доведено рознарядку на набір робочої



сили до рейху. Залежно від кількості населення, на село припадало направити на роботу до Німеччини від 30 до 60 робітників. Але люди не хотіли їхати до Німеччини. Тоді німці почали влаштовувати облави. Людей ловили на вулиці, на роботах, в церквах, у школах, народних домах «Просвіта», де скупчувалися люди, і ешелонами, під озброєною охороною, відправляли до Німеччини. У квітні 1944 р., на Великдень, під час облави у с. Фусів, що на Сокальщині, німці забрали з церкви жительку Фусова Пастернак (Коханьчук) Василю 1923 р.н, Тарнавську Василю і ще кілька десятків людей з села й інших сіл. Їх господарство спалили. Спійманих у церкві селян під конвоєм пішки гнали до села Стоянова (майже 20 км), а потім повезли товарними вагонами до Німеччини. Сокальські оstarбайтери жили в таборах, працювали на залізниці, у сільському господарстві, на воєнних заводах, фабриках і шахтах. Тотальні облави на населення німецькі війська проводили в багатьох селах сокальщини. Молоді люди, щоб не потрапити на примусові роботи до Німеччини, масово вступали у лави УПА.

Орієнтовно на примусові роботи до Німеччини було вивезено біля 5000 мешканців Сокальщини у 1940-1944 рр. Третина з них після звільнення у 1945р. не повернулася додому. «Решта ж оstarбайтерів, які повернулися до Радянського Союзу, попали у фільтраційні табори й мушили перейти переслуховування у спеціалістів військової контррозвідки «Смерш». Здорових молодих чоловіків зразу мобілізували до війська або у табори у східних регіонах СРСР», - згадував житель с. Завишень Дикий Василь.

Західноукраїнським оstarбайтерам не довіряли органи НКВС-НКБД. На протязі 1944-1947 рр. сільські ради зобов'язані були заповнювати анкети для НКБД на осіб, які перебували на примусових роботах у Німеччині, у яких стояли запитання: «Чи добровільно поїхав? Що робив? Де знаходився?». Багато оstarбайтерів до кінця своїх днів були залякані, боялись розповідати навіть близьким про перебування в Німеччині, ніби вони вчинили якийсь злочин.

Це наша історія. І добре, що тільки історія. Ми повинні її знати, пам'ятати та цінити тих, хто віддав життя за наше мирне сьогодні.

*Працівники центру підтримки літніх людей у м. Сокаль
При Сокальській районній асоціації інвалідів, Львівська обл.
Іванюк Ірина і Кононова Оксана*

ОТ СЕРДЦА К СЕРДЦУ

Так называется проект, который с сентября 2011 года осуществляет Харьковский областной благотворительный еврейский фонд «Хесед – Шааре Тиква» в рамках программы «Место встречи – Диалог».

Так работает этот проект - от человека к человеку, от сердца к сердцу тянутся нити внимания, доброты, человеческого тепла. Эта паутина строится терпеливо и трепетно, и, к нашей радости, становится с каждым днем обширнее и прочнее.

Всю зиму, даже в самые лютые морозы, продолжались регулярные встречи групп общения и взаимной поддержки. Однажды, когда прогноз обещал погоду совсем ужасную, мы предложили отменить встречу. У нас не вышло!!!

В марте 2012 года (спустя полгода работы!) произошло очень важное для нас событие: мы провели два мероприятия не просто при активном участии, но по инициативе участников проекта!

Одним из этих мероприятий стало празднование Женского дня. В небольшом уютном зале собралось 34 малолетних узника гетто, большинство из которых – женщины. Присутствующие на празднике мужчины дарили женщинам стихи, песни и просто нежные слова. Некоторые из женщин щедро делились с присутствующими своим творчеством, еще и еще раз доказывая, что Женщина – венец творения.

Удивительный сюрприз приготовила для участниц праздника молодежь. Ребята не просто



приняли участие в концерте – талантливо, темпераментно, озорно. Они вручну изготовили для каждой из присутствующих женщин открытку с уникальным, для нее написанным поздравлением!

Праздник прошел очень трогательно и тепло.

А следом наступил Пурим! Традиционно в этот праздник принято веселиться и радовать окружающих веселыми, яркими представлениями под названием Пуримшпиль. Участники нашего проекта вместе с волонтерами Хесед поставили спектакль: нашли сценарий, придумали костюмы, музыкальное сопровождение, и продемонстрировали свою оригинальную версию событий времен царя Ахашвероша широкой аудитории. На спектакле присутствовало более 300 зрителей! Долго не смолкали аплодисменты, публика не отпускала со сцены артистов из народа!

Время бежит, мы готовимся к еще одному важному в еврейской традиции празднику – Песах. Но это уже другая история...

*Харьковский областной благотворительный еврейский фонд «Хесед – Шааре Тиква»
Руководитель проекта
Зоя Крупицкая.*

«Не звільняється пам'ять, відлунує знову роками...»

За 5-ть місяців проекту «Твоя стежина в ріднім краї» по програмі «Місце зустрічі – Діалог» проведено багато різних заходів, якими охоплено більше 120 чоловік. Проводились засідання дискусійного клубу, тренінги волонтерів, пам'ятні зустрічі, теплі вечори. Програма засідань дискусійного клубу «Точка зору» піднімала одну проблему – це створення діалогу старшого покоління з молоддю. Тому на цих зустрічах завжди були хвилюючі розповіді, захоплені очі, щирі, відверті висловлювання всіх учасників.

5 вересня 2011 року тема дискусії була «Три сестри – одна недитяча доля». Була собі сім'я із 7-мі чоловік – тато, мама і шестеро дітей. Коли почалась війна, мама з п'ятьма дітьми, як дружина військового, пішла по концтаборах. Спочатку табір в м. Таураге (Литва), а потім Кюстрін, Клінкяперк і на кінець фабрика смерті – центральний Заксенхаузен. Що саме знакове – то це те, що всі вони вижили і повернулись додому. Ці діти від 2 до 16 років по різному бачили війну. Одна з сестер говорить, що тоді їй було 5-ть років і здавалося, що таке життя і повинно бути: з убитими (вона думала, що це люди сплять на вулицях), з пожарами, німецькими собаками та криками живих людей. Сестри Селезньови зараз залишились втрьох, велика сім'я давно пішла в небуття, хвороби і поранення забрали батьків, братів і одну із сестер. Голова Ради ветеранів м. Новомосковська Герой Радянського Союзу М.Т. Невпряга змахнув сльозу і сказав, що ці жіночки – є останні свідки тієї жакливної війни, про це треба пам'ятати. Виступали учні 7-го класу ЗОШ № 17, студенти кооперативного коледжу і всі висловлювали одноставну думку, що фашизму і його проявам не місце в цивілізованому світі.

23 січня в ЗОШ № 17 проводилось засідання дискусійного клубу «Точка зору» на тему: «Кожна людина має право на існування» до дня Пам'яті про Голокост. Був переглянутий авторський фільм «Дорога, довжиною в життя» Андрія Савицького. Після перегляду діти довго мовчали, не в силах були висловити свої почуття. Розмову почали старші товариші, це Людмила Федорівна Щербата, яка була малолітнім в'язнем концтабору Заксенхаузен, Михайло Федорович Гаврюшин, в'язень концтабору Освенцім, Андрій Афанасійович Постерначук, а потім почали говорити діти. Вже три роки ЗОШ № 17 спілкується з колишніми в'язнями – членами Новомосковського відділення УСВЖН, багато зустрічей, лінійок, уроків Пам'яті проведено разом, але звикнути до цих розповідей діти не можуть. Тому стараються скрасити життя людей, які зазнали непосильної кривди. Створений в 2008 році гурток «Пошук» в ЗОШ № 17 (керівник Забродська Тетяна Генадіївна), займається збором матеріалів про концтабори, записує інтерв'ю у колишніх в'язнів, готує матеріали для шкільного музею «Пам'ять заради майбутнього», створення якого фінансово підтримує німецький фонд «Пам'ять, відповідальність, майбутнє» (EVZ) в рамках проекту «Твоя стежина в ріднім краї» по програмі «Місце зустрічі – Діалог».

Колегіум № 11 в м. Новомосковську є зразковим. Всі діти колегіуму знають, що в роки

війни в цьому будинку була гестапівська в'язниця, де зазнали тортур всі підпільники партизанського краю Новомосковщини. Багато їх було закатовано фашистами і закопано в братських могилах на подвір'ї школи. Інших було вивезено в Німеччину, в концтабори. Одна з них, вчителька німецької мови в м. Лейпціг стала членом керівної трійки інтернаціонального антифашистського комітету опору фашистам, кинута в концтабір Аушвіц (Освенцім) і спалена в крематорії – це 22 річна Таїсія Тонконог.

На території музею в Лейпцігу трійці Опору фашистам поставлена меморіальна стелла. В місті Новомосковськ одна з вулиць названа на честь Таї Тонконог, а до Дня визволення в'язнів з концтаборів (11 квітня 2012 року) на одному з будинків вулиці під № 67 буде встановлена меморіальна дошка на її честь. На фасаді колегіуму № 11 в 2010 році при фінансовій підтримці концерну «СоюзЕнерго» встановлена меморіальна дошка 16978 новомосковцям, які були вивезені в неволю III рейху, тільки половина з них повернулася додому, інші загинули в пеклі концтаборів.

Учні 7-го класу колегіуму № 11 (класний керівник Паляничко Галина Вікторівна) після перегляду фільму про Голокост 25 січня 2012 року, говорили: на це не можна дивитися, це жах, не може бути, щоб оце все було правдою...»; «Я думав, що війна – це подвиги наших солдатів, їхні ордени, я думав, що наша армія була непереможна. Як же допустили, що скільки людей було убито нізачо...»; «Я думаю, що не треба, щоб на парканах малювали свастику, взагалі треба забути слово війна і фашизм, та жити мирно.»

Ось до такого висновку прийшли учні колегіуму № 11 м. Новомосковська.

Діти вирішили створити фільм про Таю Тонконог, щоб усі запам'ятали цю жінку і пам'ять про неї збереглася надовго.

Була створена також волонтерська група з 10 осіб, учні будуть спілкуватись з колишніми в'язнями, записувати їх розповіді для створення книги «Пам'ять Новомосковщини».

Новомосковське відділення УСВЖН.

*Керівник проекту
Людмила Коваленко*

Клуб «Золота осінь» - ми разом

Самотність... Це соціальне явище в суспільстві руйнує людське життя... При створенні проекту «Театр спогадів», насамперед, ми мали на меті створити комфортні умови для спілкування людей похилого віку, запалити в їхньому житті маленьке сонечко надії. Сподіваємось,

цієї мети ми досягаємо, дивлячись на усміхнені обличчя наших підопічних, на їх відкритість і радість спілкування, на їх пісню, яка співається серцем. Так відбулися в лютому три зустрічі: День захисника Вітчизни, зустріч «Пісня під гітару», святкування Масляної неділі. Дуже запам'яталася своєю теплотою «Пісня під гітару». Учасники цієї зустрічі спочатку щиро привітали керівника організації – Третьякова В.О. з 87-річчям. «Після 80 років у літньої людини кожен рік, як ювілей», - промовила Пржелковська Любов Павлівна. «Кожному з нас дуже важливо зранку, прокинувшись, побачити небо, сонце, радіти життю, почути голоси друзів, які стали такими близьким та рідними», - додала Гришаєва Ганна Павлівна. Всі разом заспівали пісень під гітару, раділи зустрічі, адже всі розуміють, що важлива кожна мить життя, що так важко збагнути молодому поколінню. Дуже весело провели зиму: водили хоровод біля дідуха, слухали пісень та віршів від своїх однолітків, їли смачненькі млинці та підпалили дідуха (символічну ляльку) з усіма негараздами та хворобами.



У березні святкували день матері – 9 березня. Всіх жінок чоловіки - і молоді, і літні, поздоровляли веселими піснями та гарними віршами. Відбулося гарне свято, яке з'єднало учасників зустрічі

різних поколінь. Дуже приємно було приймати участь у святкуванні нашим немобільним підопічним. Вони дуже дякували за свято, за те, що про них пам'ятають. Також пройшла зустріч у розмовному кафе «Театр спогадів. Слесарева Надія Іванівна». Надія Іванівна – уродженка Дніпропетровська. Її разом з сім'єю було вивезено до Німеччини з вулиці Шмідта. Маленька Нана пізнала, що таке діти ворогів народу, дитбудинки, фашистську неволю, відчуження після повернення. Вони такі різні – недитячі долі дітей війни, і водночас такі подібні: поневіряннями, стражданнями, голодом, холодом, бомбами та безцінністю людського життя.

Проект реалізується за підтримки Німецького фонду EVZ та координацією ВБО «Турбота про літніх в Україні».

Менеджер проекту Олена Антоненко

Життя Клубу літніх людей «Жива історія»

Щодня до Благодійного Фонду «Карітас СДЄ» звертається велика кількість людей з різними потребами. Комуś потрібна матеріальна допомога, комуś – інформаційна, але є серед них одна особлива категорія –

старші, часто самотні люди, яким, в першу чергу, потрібно просто відчутися у суспільстві, турботу, поділитися своїм щоденним життям, його клопотами та турботами, згадати минуле та просто поспілкуватися.

Саме такою діяльністю займаються у Клубі літніх людей, який від жовтня 2010 року успішно діє у нашому Фонді. Учасники можуть приходити щодня, спілкуватися з працівниками Клубу, отримати особисті консультації. А щомісяця у нас відбуваються тематичні зустрічі усіх учасників клубу, де вони мають нагоду обмінятися новинами, поспілкуватися на цікаві теми, подивитися фільми, пригоститися солодкими частунками. Часто здійснюються поїздки, наприклад, до Крехівського монастиря.



Березень став для учасників Клубу «Жива історія» особливим, адже це останній місяць реалізації проекту, і літні люди, що були жертвами тоталітарних режимів, провели багату зустріч, щоб вирішити подальшу долю Клубу.

Зокрема, до 8 березня відбулася зустріч, коли працівники привітали усіх жінок із їхнім святом, подарували їм подарунки та цікаво поспілкувалися.

Ми також збиралися для спілкування та перегляду документального фільму «Мати Тереза». Фільм Тома Айві розповідає про сподвижницьке життя Матері Терези.

Ця видатна жінка почала свій шлях монахинєю у Калькутті, потім створила нову чернечу спільноту, і розпочала своє служіння знедоленим, бачачи в них страждаючого Ісуса. Вона допомогла десяткам, а може і сотням тисяч: комуś зцілитися, комуś стати на ноги, а комуś – достойно померти. Людське визнання і слава не оминули Матір Терезу, вона була удостоєна нагород різних держав, стала лауреатом Нобелівської премії. Але найвища нагорода - це процес канонізації, розпочатий церквою. Фільм справив велике враження на членів клубу, вони побачили повне святості життя своєї сучасниці. Потім мали можливість обговорити побачене на екрані та поділитися враженнями.

Разом із молоддю була організована екскурсія у м. Трускавець. Літні люди прогулялися цим курортним містечком дружньою компанією, відвідали цікаві музеї і отримали незабутні враження.

Як підсумок діяльності, відбулася презентація аудіо-книги спогадів жертв тоталітарних режимів.

Хоча уже завершилася реалізація проекту, Клуб «Жива історія» продовжуватиме свою діяльність та постійно запрошуватиме нових учасників. Приходьте до нас!

*Анна Кілас,
Керівник Клубу літніх людей «Жива історія»
БФ «Карітас СДС»*



Організатор програми:
Всеукраїнська благодійна організація
«Турбота про літніх в Україні»
Адреса: 02100, Київ, Бажова, 2, 23
Веб-сайт: www.tlu.org.ua



Виконавець випуску:
Сокальська районна асоціація інвалідів
Адреса: 80000, Львівська обл., м. Сокаль,
Вул. Чайковського, 42.

Програма підтримки Фонду EVZ



Видання здійснюється в рамках програми
«Місце зустрічі – Діалог» за фінансування
Фонду «Пам'ять, відповідальність і майбутнє»
(Німеччина)
Веб-сайт: www.stiftung-evz.de